

Växtpressning - några synpunkter

JOAKIM EKMAN & BJÖRN-AXEL BEIER

Ett viktigt skäl till att samla och pressa växter som inventerare i projekt Upplands flora är att det kan vara ett förmånligt sätt att bekräfta en bestämning. När man samlar för att få en artbestämning bekräftad är det kanske inte helt nödvändigt med ett perfekt och vackert pressat fynd om alternativet är att inget alls blir pressat för att man upplever det för besvärligt. Det är dock helt nödvändigt med fullständiga exemplar, det vill säga hela plantan ska om det är praktiskt möjligt insamlas. Halva blad och lösa blommor duger oftast inte för en säker bestämning. En annat skäl till att samla växter är att dokumentera ett nytt fynd för trakten. Detta kan då läggas in i något av våra universitetsherbarier (till exempel Fytoteket i Uppsala eller Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm). Man bör då försöka få en välpressad kollekt, se till exempel anvisningarna i Ingvar Nordins artikel i detta nummer av Daphne. Ett tredje skäl kan vara att ha ett eget referensherbarium på lite krångligare växtgrupper som gräs, halvgräs och rosor mm.

Det bästa är naturligtvis att försöka få så bra pressade exemplar som möjligt. Det man då inte nog kan understryka är vikten av att man gör det första gråpappersbytet så tidigt som möjligt. Växter man lagt i pressen under dagen byter man på kvällen och de pressade på kvällen efter dagens exkursion byts på morgonen. Våta växter som exempelvis vattenväxter byts redan efter någon timme. Som lakanspapper där man lägger in växten duger vanligt tidningspapper bra. Undvik helst allt för färskas tidningar med mycket trycksvårta så slipper du läsa annonserna i spegelskrift på dina pressade blad!

Gråpapper är bäst för att suga upp fukten med men kan i nödfall ersättas av tid-

ningspapper. Gråpapper torkar man lämpligen i solen men under regniga dagar är ett alternativ att breda ut dem på myggnätsföns-ter och låta luft från en värmebläkt torka dem eller alternativt använda ett torkskåp om man har tillgång till det. Se dock bara upp med brandfaran!

När det gäller etiketteringen så är den minst viktiga uppgiften namnet som man ju kan komplettera med senare. Lokal, växtmiljö, datum och insamlare är däremot nödvändiga. När det gäller etiketteringen så har en del inventerare börjat använda dator för detta ändamål vilket kan spara en hel del tid. Om du använder dator för att skriva etiketter tänk då på att undvika bläckstråleskrivare vid utskrift eftersom bläcket oftast inte är vattenfast.

Viktigt att tänka på

Suckulenta växter (fetknoppar *Sedum* till exempel) — problemet är att de fortsätter att leva i pressen. Man kan pröva att stoppa in dem en kort stund i en mikrovågsugn.

Dunörter (*Epilobium*) — var noga att få med basala skott och utlöpare då dessa har betydelse för bestämningen.

Vattenväxter — kan vara svåra att pressa. Prova att lägga dem i en balja med vatten, lägg i en skiva och lägg ett vanligt vitt papper på denna skiva. Låt växten flyta ut på papperet och drag sedan upp det långsamt utefter skivan så fäster vattenväxten förhoppningsvis i ett naturligt läge på papperet. Man kan sedan lägga hushållspapper över växten så att den inte fastnar i tidningskonvolutet.

Näckrosor (*Nymphaea*) — är inte så svåra att pressa som det kanske verkar. I Uppland finns förutom de rena underarterna

Vid pressning av daggekåpor (*Alchemilla sp.*) är det viktigt att notera färgen på de basala bladslidorna. Bilden är hämtad ur C. A. M. Lindman 1922: *Bilder Ur Nordens Flora*. Stockholm.

övergångsformer mellan nordnäckros och vit näckros. För insamlingen behövs två blommor och ett blad. Det är viktigt att de kommer från samma planta, pröva att dra i dem så att du ser att de utgår från samma ställe. Den ena blomman pressar du rakt uppifrån så man ser alla ståndarna. Den andra blomman klyver du på längden och man kan då se blombotten i genomskärning. Det brukar finnas en del klabbigt sekret i blombotten som kan fastna i tidningspappret. Lägg en liten bit

av sådan plast som används som diskunderlägg eller en tunn disktrasa så undviker man det.

Daggekåpor (*Alchemilla*) — notera färgen på de basala slidorna, om den är rödaktig eller blek. Tänk även på att samla flera exemplar.

Lökväxter — kraftigare lökar kan klyvas på längden.

Barrträd — hos vissa granar (släktet *Picea*) ramlar barren av. Det är inte mycket att göra åt det. Man får samla ihop dem i ett litet konvolut/kuvert.

Rosor (*Rosa*) — helst både blommande skott och nypon. Viktigast dock kvistar med nypon. Gärna även någon bit från nedre delen av stammen på årsskott.

Björnbär (*Rubus fruticosus* coll. och *R. corylifolius* coll.) Dessa bör insamlas från en solbelyst öppen plats. Dessutom måste både blommande skott och de unga ettåriga skotten samlas (se Aronsson 1994). Anteckna gärna också uppgifter om kronbladens och märkenas färg.

Skräppor (*Rumex*) och mållor (*Chenopodium*). Dessa bör samlas med mogna frön eftersom många arter annars inte är möjliga att bestämma. Det är alltså viktigt att samla skräppor och mållor sent på växtsäsongen.

För landskapsinventerandet är det som sagt bättre att vi får in material än att detta är perfekt pressat så låt dig inte avskräckas av alla tipsen.

Litteratur

Aronsson, M. 1994: Björnbär i Uppland. *Daphne* 5: 4-8.